

STAN LAPINSKI

ZO'N

MOOIE

DAG

Personages

hij

zij

De situatie is als volgt: hij heet Nowak, hij noemt haar Milena. Ze zitten in een gesticht.

Zij is dood, althans, dat zeggen ze, maar daar wil hij niet aan. Voor hem leeft ze, in de onderwereld, de kelder van het gesticht. Hij brengt haar thee. Het toneel is kaal, koud en gehuld in weinig licht. Er zijn twee fauteuils, (of wat daarvoor door kan gaan), dat is alles wat er aan meubilair is. Een omgekeerde sinaasappelkist doet dienst als bijzettafeltje. Er ligt een enorme stapel oude kranten. Er staat een kartonnen doos. In de linker fauteuil zit een dode vrouw in een rode jurk. Haar gezicht zien we niet want het is geheel ingezwachteld, als bij een Egyptische mummie. Nowak komt op. Hij heeft een dienblad met twee glazen thee.

Als hij halverwege is klinkt er (van boven) gekrijs van duizend katten. Hij blijft als vastgenageld staan. Het doet hem pijn. Het gekrijs houdt plotseling weer op. Nowak vervolgt zijn weg. Hij kijkt naar de mummie. Hij wijst naar zijn nek. Ze buigt zich van achteren over hem heen.

Hij

Jij lust vast een lekker kopje thee. Ik zet het hier neer, goed? Hij zet de thee op de omgekeerde sinaasappelkist. Hij neemt plaats in de lege fauteuil. Boven is het een gekkenhuis.

Een dode reageert niet. Nergens op. Hij neemt een slok van zijn thee.

Hij

Gezellig zo met z'n tweeën. We doen dat te weinig.

Van achteren nadert zij, de vrouw in levenden lijve, in dezelfde rode jurk als de mummie. Verband hangt los om haar nek. Ze zet haar handen in zijn schouders en knijpt. Hij beweegt genietend zijn hoofd.

HIJ

Ik zei, we doen dat veel te weinig.

ZIJ

Ik zal je nek masseren. Dan gaat de pijn weg.

HIJ

Heb ik pijn dan?

ZIJ

In je nek.

HIJ

Verdomd. Ja.

Ze masseert.

HIJ

Ik zei, boven is het een gekkenhuis. Het hele godverse kolereland is overgenomen door de mongolen, met gedoogsteun van de debielen. En dan bedoel ik met de mongolen niet Djengis Khan en zijn kornuiten, want die waren beschaafd.

ZIJ

Wist je dat Djengis Khan zijn hele wetboek op muziek heeft laten zetten?

HIJ

Mongolen zijn muzikaal, dat weet iedereen.

ZIJ

Dus tijdens hun veldtochten zongen ze de wetten waar ze voor vochten.

HIJ

Zouden wij ook moeten doen.

ZIJ

Marcheren op de maat van de grondwet.

HIJ

Maar dat is het hem juist. Die klootzakken boven kunnen niet zingen, ze kunnen geen toon houden, ze kunnen geen maat houden. Voor geen millimeter. De hele godverse kolerezooi: non cantat! Het zijn ook geen echte mongolen.

ZIJ

Het zijn metaforische mongolen.

Hij kijkt schuin omhoog.

HIJ

Dat zeg je mooi.

ZIJ

Ja.

HIJ

De verdomde maniakken – *Hij is afgeleid. Hij ziet iemand verschijnen, een man die hij alleen ziet.* Verdomme, daar heb je hem weer.

ZIJ

Wie?

Hij richt zich tot de denkbeeldige man.

HIJ

Hé! Laat ik dat nou toevallig zien, ja! Artikel 12! *zingt in spreekzang* Het binnentreden in een woning tegen de wil van de bewoners is alleen geoorloofd in gevallen bij of krachtens de wet bepaald. Voorafgaande legitimatie en mededeling van het doel van het binnentreden zijn vereist.

Hij wil opstaan, maar zij duwt hem terug. Hij kalmeert.

ZIJ

Je zei, die verdomde maniakken.

HIJ

Maniakken, ja. Dat zijn het, allemaal. En de grootste maniak van allemaal is God. De god die ze naar hun evenbeeld hebben geschapen. Of misschien heeft die god hen naar zijn evenbeeld geschapen, zou ook kunnen. Al lijkt me dat wel een stuk minder waarschijnlijk.

ZIJ

Voor het resultaat zal het weinig uitmaken. Of een hond nu op zijn baas gaat lijken of een baas op zijn hond. Ik zie geen verschil.

HIJ

Hoewel sommige baasjes op den duur nog harder uit hun bek gaan stinken dan hun hond.

ZIJ

Moet dat nou? Zo ordinair. Stinken. Uit hun bek.

HIJ

Dat moet ja. En je moet me laten uitpraten. Ik wou zeggen dat ze harder uit hun bek gaan stinken dan hun hond uit zijn reet.

ZIJ

Het staat hun liefde anders niet in de weg. Net als bij echtparen die samen oud worden.

HIJ

Als de mensen ons samen zo zien, ja?

ZIJ

Als ze ons samen zien – wat?

HIJ

Dan kunnen ze gemakkelijk denken, dat is een oud echtpaar. Of niet?

ZIJ

Als je ons ziet denk je, dat is een echtpaar. Zonder meer.

HIJ

En bedoel jij nu te zeggen dat ik eigenlijk een uur in de wind stink, maar jij dat niet ruikt omdat je van me houdt?

ZIJ

Jij ruikt lekker.

HIJ

Inderdaad, ja. Altijd gedaan. Jij ook trouwens. Jij ruikt ook lekker. Wij ruiken lekker. Als geen ander.

Ze buigt naar hem over en reikt hem haar arm en hand om aan te ruiken.

ZIJ

Zeg eens eerlijk. Hoe ruik ik?

Hij ruikt aan haar arm, aan haar hand.

HIJ

Duin.

ZIJ

Duin.

HIJ

Duin met helmgras en rozenbottel. En vlierbes die verwaait en zich mengt met een vleugje ziltigheid. Dat zal de zee zijn achter de duinenrij. We zien haar niet maar we horen haar ruisen. En ik?

Ze ruikt aan zijn haar.

ZIJ

Op een nazomermiddag zijn we – hand in hand – verdwaald in een diep, diep bos. De zon schroeit het bladerdek. Dauw verdampt en laat het mos en de varens geuren. Ik krijg daar geen genoeg van.

HIJ

Hou op. Ik heb het niet zo op bossen.

ZIJ

Niets heerlijkers dan de geur van een bos.

HIJ

Geen bossen! Verdomme! Ik vind het vervelend als ik twee keer hetzelfde moet zeggen. Geen bossen. Verdomme!

Ze drinken thee.

HIJ

Je wordt bedankt. Nu ben ik van mijn apropos.

ZIJ

Maniakken. Je zei, het zijn allemaal maniakken en de grootste maniak van allen is hun God.

HIJ

Ja. Hun god houdt hen een worst voor, een geluksworst, een liefdesworst, een seksworst, een geldworst, en ze jakkeren er achteraan, altijd voorwaarts, als een trein zonder machinist, uren dagen maanden jaren, altijd vooruit, altijd haast, want de tijd, de tijd – verdorie, jij kunt die dingen zo mooi zeggen. Toe.

ZIJ

De tijd... de tijd, ja... wacht...

Hij maakt aanstalten iets te zeggen.

ZIJ

Stil. De tijd ja, de tijd. De tijd gaat snel, vliegt, vergaat, verloopt, verstrijkt, staat nooit stil, baart rozen, slijt alles, is de beste medicijn, glijdt tussen de vingers door als zand, en kent geen genade.

HIJ

Zo mooi. *Hij grijpt haar arm.* Nee.

Hij wijst naar zijn nek. Ze buigt zich van achteren over hem heen.

ZIJ

Niet meer denken, niet meer denken.

Niet aan gisteren, niet aan morgen.

Geen verleden meer en geen toekomst.

Geen eeuwigheid, geen dood.

Niet meer denken.

Blind en stom.

HIJ

Blind en stom, in een wereld zonder tijd. Als een worm.

Zij loopt naar de zetel en neemt plaats.

HIJ

Maar de worm heeft leren denken en een god gebaard in het diepst van zijn gedachten.

Ze lijkt in zichzelf verzonken, spreekt nu meer tegen de zaal dan tegen hem.

ZIJ

In den beginnen schiep god de tijd

en hij zag dat het niet goed was

maar het was al te laat.

HIJ

Daar zitten we dan mooi mee.

Er valt een stilte. Hij wijst naar de thee.

ZIJ

Heerlijk. Thee.

HIJ

Ik zei, boven is het een gekkenhuis. Nu hebben ze weer een sporttas gevonden in het water.

ZIJ

Wie, ze?

HIJ

De voorbijgangers. Wie zouden het anders moeten zijn dan de voorbijgangers? Dat zijn de grootste klootzakken van allemaal, de voorbijgangers. Dus die zien een sporttas in het water drijven. En dan zijn ze ineens geen voorbijgangers meer, ze blijven staan en trekken die tas aan de kant.

ZIJ

En, zat er wat in, in die tas?

HIJ

Raad eens.

ZIJ

Nee. Raden heb ik altijd vervelend gevonden, dat weet jij misschien niet. Al die stomme spelletjes. Ik hou alleen van spelletjes die ik zelf bedenken.

HIJ

Een been.

ZIJ

Een been?

HIJ

In die tas.

ZIJ

Een heel been?

HIJ

Compleet, met de voet er nog aan. Schoenmaat 36.

Een stilte.

ZIJ

Hoe zou het ons meisje vergaan?

HIJ

Hè, wat vervelend nou. Ik vertel over een tas die is gevonden met een been erin, en meteen begin jij over ons meisje. Ik vind dat heel erg onprettig.

ZIJ

Hoe zou het ons meisje vergaan?

HIJ

Hè, wat ontzettend vervelend.

ZIJ

Hoe zou het ons meisje vergaan?.

HIJ

Drink jij je thee nu maar. Hij wordt koud anders.

ZIJ

Tuurlijk lieveling. *Ze maakt aanstalten om te drinken maar bedenkt iets.* Zeg eens, in welk dagdeel zijn we nu?

HIJ

Dagdeel?

ZIJ

Is het ochtend, is het middag, is het avond?

HIJ

Middag.

ZIJ

Dan is dit de middagthee. Dan heb ik de ochtendthee dus al gehad?

HIJ

Weet je het niet meer?

Ze drinken hun thee. Hij neemt een krant van de stapel en leest.

HIJ

In Afghanistan is een meisje van acht om het leven gekomen toen een tas met explosieven die ze droeg ontplofte. Extremisten hadden het kind de tas gegeven en gezegd dat ze ermee naar de politie moest lopen. Voor ze de politie bereikte, ontplofte de tas en kwam het meisje om. *Stilte. Hij heeft een schaar en knipt het bericht uit.* De Taliban zetten steeds vaker vrouwen in voor aanslagen, maar het gebruik van kinderen als bommeldrager is relatief nieuw.

Hij laat het knipsel in de kartonnen doos vallen.

ZIJ

Waarom mogen deze, deze –

HIJ

Maniakken.

ZIJ

Maniakken, ja. Waarom mogen zij dit?

HIJ

En wij niet?

ZIJ

Kinderen de dood in jagen.

HIJ

Zij mogen dit van hun god. Ze zijn gods eigen maniakken. Zij mogen dit. Wij niet.

Thee.

HIJ

Een kind.

ZIJ

Je god heeft je hoofd voorzien van een tikkende tijdbom – tik-tak-tik-tak-tik-tak – maar het uur waarop de bom is scherpgesteld is onbekend.

HIJ

Niemand sterft voor zijn tijd. Maar iedereen sterft, zoveel staat vast.

ZIJ

Ondertussen blijft het tikken, eerst nog zachtjes, tiktiktiktik, als de regen op het zolderraam. Maar al gauw wordt het een stampende soldaat in paradepas – tík-ták – Laat dit ophouden!

HIJ

Ons meisje.

ZIJ

Ja?

HIJ

Wat voor schoenmaat heeft zij?

Ze drinken thee.

ZIJ

Soms denk ik, ze is alleen maar buiten spelen. Komt straks weer terug naar huis. Wees niet bang. Het is zo'n mooie dag. Zo'n mooie dag.

Onder haar tekst klinkt een flard van het eerste der Kindertotenlieder. Dit gaat over in – kort – gekrijs van de katten. Plotselinge stilte. Hij kijkt op van zijn thee.

HIJ

Moet je horen. Ik sprak Leopold.

ZIJ

Leopold?

HIJ

Ernst Leopold. Weet je dat niet meer? Ernst! Ernst Leopold!

ZIJ

Ernst Leopold, ja.

HIJ

De directeur van het zootje, boven. Dokter Ernst Leopold.

ZIJ

De directeur ja, Ernst Leopold, de directeur. Hoe is het met hem?

HIJ

Hij begint hoe langer hoe gekker te worden.

ZIJ

Wat zegt hij dan?

HIJ

Massamoordenaar.

ZIJ

Massamoordenaar?

HIJ

Nowak, jij bent een massamoordenaar.

ZIJ

Dat zegt hij? Dokter Ernst Leopold?

HIJ

Maar maak je geen zorgen, man, zegt-ie, want we hebben alles onder controle.

Zegt-ie. Alles.

ZIJ

Een massamoordenaar, jij? Dat zou ik nooit achter je gezocht hebben.

HIJ

Jij bent een massamoordenaar, zonder de daartoe vereiste capaciteit. Zonder de voor massamoord vereiste materiële en immateriële middelen.

ZIJ

Dat zegt hij.

HIJ

Ja. Ik ben een handelingsonbekwame massamoordenaar.

ZIJ

Ik vind jou geen massamoordenaar. Nee. Ik vind jou niet het type van een massamoordenaar.

HIJ

Nee zeg. Ik vind iets al stomvervelend worden als ik het voor een tweede keer moet doen. Laat staan en masse.

ZIJ

Ja. Dan vind ik jou eerder iemand voor een eenmalige moord.

HIJ

Vind je dat. Een eenmalige moord.

ZIJ

De ene ware moord.

HIJ

Die moet dan wel verdomd bevredigend zijn, denk je niet.

ZIJ

Ja. Voor iemand als jij moet de ene ware moord net zo bevredigend zijn als duizend moorden voor een massamoordenaar.

HIJ

Nowak, zegt hij, Ernst Leopold, Nowak, het is die kop van jou. We houden je kop in bedwang. Je hebt een kop vol woede en moordlust en haat en angst. Bij elkaar is dat een funest brouwsel. Vooral door die angst. Tot de rand gevuld, die kop van jou. Funest. Maar wees gerust, we houden hem in de smiezen, jouw kop, maak je daarover geen zorgen, zegt hij.

ZIJ

Zeg eens. Heb jij een moord gepleegd? Ooit?

HIJ

Ikke? Nee.

ZIJ

Nee?

HIJ

Nee! Zelfs geen heel klein piepmoordje. Nee!

ZIJ

Maar je zou het willen.

HIJ

Willen, willen.

ZIJ

Je zou het kúnnen. Dat denk ik wel.

HIJ

Zo. En hoe kom je daarop?

ZIJ

Voor een eenmalige moord moet je gek zijn. Daarom zie ik ook geen massamoordenaar in jou. Massamoordenaars zijn normaal. Allemaal doodnormale lui.

HIJ

En ik ben niet normaal?

ZIJ

Jij lijkt mij niet normaal, nee. Jij bent gek. Maar wel leuk gek, hoor. Ja. Jij bent de leukste gek die ik me kan herinneren. Daarom blijf ik komen, denk ik.

HIJ

Gezellig. Altijd als jij komt. Ik vind dat gezellig.

Thee.

ZIJ

Het spijt me heel erg voor dokter Ernst Leopold. Maar jij bent geen massamoordenaar.

HIJ

Want ik ben niet normaal. Normaal moet wel erg ongezellig zijn, denk ik.

Thee. Zij spreekt tot zichzelf of tot de zaal.

ZIJ

Tussen Sarajevo 1914 en Sarajevo 1994 zijn er tachtig miljoen Europeanen afgeslacht door andere Europeanen, door doodnormale lui. Tachtig miljoen.

Afgeslacht.

HIJ

Dat kunnen we gerust een genocide noemen.

ZIJ

De grootste genocide aller tijden, ja.

HIJ

Tachtig miljoen. En dan komt Mao aankakken met, met hoeveel –

ZIJ

Mao is blijven steken bij vijftig miljoen.

HIJ

Vijftig miljoen Chinezen. Tegenover tachtig miljoen Europeanen. Superieur.

Dat zeggen ze vaak. Europa is superieur.

Thee.

ZIJ

Door doodnormale lui. Met een zuiver geweten.

De katten krijsen.

HIJ

Maar ze zongen niet. Bij het afslachten zongen ze niet.

Ze spreekt weer voor zich uit, tot de zaal.

ZIJ

‘Ik heb,’ zegt één zo’n heel normale man,

'Ik heb geprobeerd en mijn best gedaan
alleen kinderen
alleen kinderen dood te schieten.

De moeders hielden hun kinderen aan de hand.

Mijn buurman schoot de moeders dood
en ik het bijbehorende kind.

Want mijn geweten sprak.

Mijn geweten zei me dat het kind
zonder zijn moeder
dat het kind zonder zijn moeder
toch niet meer kon leven.

Om mijn geweten gerust te stellen moest ik,
móest ik

de zonder hun moeder niet langer levensvat-bare kinderen
verlossen.'

Eén van de miljoenen heel normale mensen. En ze hebben allemaal een
geweten. Zo zuiver als het Forellenquintet.

Hij

En ze zongen niet.

Thee.

Hij

Maar stínken!

Zij

Hoezo, stinken. Wie? Wie stinkt?

Hij

Bij Ernst Leopold. Ammoniak. Liters. Een oceaanreus vol ammoniak. Als hij de
deur opendoet walmt de ammoniak je tegemoet. Hij begint hoe langer hoe

gekker te worden. De directeur van het zootje. Mooie directeur. Hoe langer hoe gekker. Hij dompelt zichzelf onder in waanzin. Gek met de gekken.

Meneer doet aan participerend onderzoek.

ZIJ

Dokter Ernst Leopold stinkt naar ammoniak?

HIJ

Zijn katten! Hij heeft zesentwintig katten.

ZIJ

Zesentwintig? Heb je ze geteld?

HIJ

Hij heeft zesentwintig katten. Hij heeft een boom in zijn kamer liggen. Een dode boom met tak en al. Voor zijn katten. Ze pissen. Al die zesentwintig katten pissen die boom onder. Die pis druipt van de boom af, de kamer in. Kattenpis, dat is ammoniak, pure ammoniak. Liters. Liters ammoniak. Een boom heeft hij neergelegd, een hele boom. Zo hebben ze iets van een natuurlijke omgeving, een biotoop, die katten. Dat zegt hij. Een biotoop voor zijn zesentwintig katten. Een boom. De natuurlijke omgeving van zwerfkatten. Dat is hun natuurlijke staat. Zwerfkat. Dat zegt hij.

ZIJ

Hij heeft zelf geen last van die stank, zoals jij zegt, een oceaanreus vol ammoniak. Dat zal wel liefde zijn dan. Liefde van een mens voor zijn zesentwintig katten.

HIJ

Hij zegt dat het went. Bovendien staat hij het grootste deel van de tijd vis klaar te maken. Kilo's vis, voor zijn zesentwintig katten. Met zijn blote handen. Vis stinkt ook. Dus hij hoeft alleen maar af en toe zijn hand onder zijn neus te houden. Dan ruikt-ie de ammoniak niet meer. En als je ziet hoe

hij erbij loopt. Een vale spijkerbroek. Een oud t-shirt met zweetplekken onder zijn oksels. Dokter Ernst Leopold. Als een zwerver. Participerend met zijn zwerfkatten. Het is de omgekeerde wereld. Ik draag een pak. Hij loopt erbij als een zwerver. De directeur. Heb ik mij voor niks opgewerkt tot – tot iets wat ik niet zou hebben durven dromen toen ik tien was. Een man in pak. Sinds mijn eerste pak. Bij mijn eerste heilige communie.

ZIJ

Ben jij religieus?

HIJ

Nee. Maar toen wel. Nou! Ik geloofde alles. Alles! En nou? Niks. Helemaal niks. Met geloven is het alles of niets. Een beetje geloven, dat kan niet. Dus dan maar niets. Ik vind niets beter dan alles. Niets. Maar ik draag nog steeds een pak. Ik draag altijd een pak.

ZIJ

Een blauw pak. Bij je eerste heilige communie.

HIJ

Hoe weet je dat?

ZIJ

Het moet een blauw pak zijn geweest. Een blauw pak staat je goed. Je moet altijd een blauw pak blijven dragen. Geen ander pak.

HIJ

En hij, dokter Ernst Leopold, kleedt zich als een zwerver, als een dégeneré. Op die manier zet hij me op mijn nummer. Mij, in mijn pak. Hij, de directeur. En zo staat-ie met zijn blote handen die vis te kneden. Zelf eet hij ook iedere dag vis. Dat zegt-ie. Luister Nowak, ben je verkouden? Voel je je grieperig? Eet vis! Alle sportlui weten dat. De wielrenners. De hardlopers. Voelen ze zich grieperig of verkouden? Ze bakken zichzelf een visje. En meteen is al

hun weerstand hersteld. Vis doodt virussen. Ik knik. Ik zeg dat ik elke week minstens één haring eet. Minstens één. Ik ben gek op haring. Met uitjes. Soms ook met zuur. Meenemen of hier opeten? Meenemen. Altijd. Ik eet mijn haring graag privé. Maar dokter Leopold schudt zijn ongewassen hoofd. Nowak, je hebt er weinig van begrepen. Nee... géén háring! Meewarig. Meewarig, zo kijkt-ie me aan. Alsof hij zeggen wil: Nowak, jij kan nog zo rondlopen in een pak, maar als jij haring eet, blijf je toch de proleet die je in wezen altijd was.

ZIJ

Zegt hij dat?

HIJ

Hij denkt het! Zo wordt zelfs vis eten al klassenstrijd. Dat zet ik hem betaald. Vis als klassenstrijd. Ik zet het hem betaald.

ZIJ

Je droeg een blauw pak. Bij je eerste heilige communie. En lakschoenen.

HIJ

Ik lakschoenen? Nee hoor.

ZIJ

Zwarte lakschoenen. Ze lachten je uit, de andere jongens. Weet je dat niet meer?

Ander licht. Verleden en heden lopen hier door elkaar. Hij ziet de denkbeeldige man.

HIJ

Daar is hij weer, de klootzak.

Hij probeert de voeten van de denkbeeldige man te ontwijken. Hij spreekt met de stem van de denkbeeldige man.

HIJ

‘Lakschoenen! Draag jij lakschoenen? Waarom draag jij lakschoenen, Nowak?
Ben jij een meisje? Een meisje met lakschoenen?’

Nowak maait wild met zijn armen om zich heen.

HIJ

Klootzak! Vort! Huphup! En weg is hij.

Ze hurkt bij zijn voeten, kijkt naar zijn schoenen, geen lakschoenen.

ZIJ

Waarom draag jij geen lakschoenen meer? Jammer, hoor. Anders had ik het
wel geweten.

HIJ

Ik wist dat ik hier spijt van zou krijgen.

ZIJ

Waarvan?

HIJ

Al die dingen die ik jou vertel. Al die dingen.

ZIJ

Alsof ik daar zo blij mee moet zijn.

HIJ

Ja, godverdomme!

ZIJ

De mooie dingen moeten zeker nog komen?

HIJ

Het zijn dingen waarvan ik zelf niet wist dat ze er waren. Of waarvan ik
dacht dat ze lagen te rotten, dat ze lagen te gisten op de bodem van een
peilloze echoput. Waarom vertel ik jou die dingen?

ZIJ

Je vertrouwt me, schat.

HIJ

Denk jij dat? Ik? JÓu? Dat bestaat niet. Premisse één: ik vertrouw geen mens.

Premisse twee: jij bent een mens. Conclusie: trek die zelf maar.

ZIJ

Hoor ik jou zeggen dat ik een mens ben?

HIJ

Wat zou je anders moeten zijn?

ZIJ

Een woord, lieverd. Mens. Meer niet. Een woord.

HIJ

Maar het woord is vlees geworden. Hier. Ik knijp erin. Ik kan je knijpen, ik kan je voelen. *Hij knijpt haar.* Hier. Hier. Mensenvlees. Vrouwenvlees. O zo vertrouwd vlees. Alsof ik dit vlees al een leven lang ken als mijn eigen vlees. Alsof wij al een leven lang van één vlees zijn. Maar dat kan niet waar zijn. Dat kan niet! 29 mei. Onthou die datum. 29 mei pas ben je hier komen binnenwaaien. Ik héb de datum onthouden. Jawel. Die datum kan ik niet vergeten. Nooit meer. Die datum is een waterscheiding in mijn leven, die scheidt mijn leven vóór 29 mei van mijn leven ná 29 mei.

ZIJ

En waar zitten we nu dan? Welke dag is het, welke maand?

HIJ

Ergens begin juni, weet ik veel. Ik ken je net een week. En dan toch zo vertrouwd.

ZIJ

Dus een week geleden ben ik hier komen binnenwaaien?

HIJ

Weet je dat niet meer? Zomaar. Als een hooiwagen.

ZIJ

Toe maar. Dan moet het wel héél hard waaien. Als een hooiwagen!

HIJ

Ik bedoel een spin, mens, een hooiwagen is een spin. Met acht van zúlke armen. *Hij maakt een wijd gebaar met zijn armen.* Of poten. Het zullen wel poten zijn, want hij loopt erop. Aangenomen dat de hooiwagen door zijn schepper niet is veroordeeld tot het levenslang op zijn handen lopen. Als een circusspin. Nee. Een hooiwagen is een serieuze spin.

ZIJ

En die komt binnenwaaien.

HIJ

's Ochtends vroeg. In de zomer. Je ligt op je kamertje. Je bent gewekt door de zon, want je was weer eens vergeten de gordijnen toe te doen. En dan kan het zomaar gebeuren dat er een hooiwagen naar binnen komt waaien door het open raam. Op die manier zijn er ik weet niet hoeveel hooiwagens bij mij naar binnen gewaaid. Ik mag wel zeggen dat ik in mijn leven plenty hooiwagens heb gezien.

ZIJ

Zou dat het zijn, zou ik een hooiwagen zijn? Zou ik een hooiwagen kúnnen zijn? O, zeg alsjeblieft ja, want ik zou er zo graag een willen zijn.

HIJ

Ik weet niet eens hoe je heet. Je zult toch wel een naam hebben, neem ik aan?

ZIJ

Een naam? Nee hoor. Zou niet weten waarom.

HIJ

Ze hebben allemaal een naam.

ZIJ

Wie, ze?

HIJ

De mensen! De mensen hebben altijd een pappa en een mamma gehad die hun kindje, zodra het uit de buik van mamma kwam gekropen, een naam hebben gegeven.

ZIJ

O, maar geregeld wordt er een baby gevonden naast een kerkdeur. Of in de vuilcontainer van een restaurant. Gedumpt door pappa en mamma, hoewel meestal alleen door mamma. Gedumpt, zonder naam.

HIJ

Zelfs zó'n kind krijgt vroeg of laat een naam. Zonder naam, dat gaat niet.

ZIJ

Nee. Dat gunnen ze je niet.

HIJ

Wat niet?

ZIJ

Een leven zonder naam! De vrijheid van een naamloos bestaan. Dat gunnen ze je niet. Ze willen je kunnen vastpinnen, je handen, je voeten, je hersens, je hart, je geslacht, alles willen ze kunnen vastpinnen. Tot je een opgezette vlinder bent, achter glas gerubriceerd en vastgespeld. Het begint ermee dat je een mens moet zijn. Waarom! Waarom moet ik een mens zijn?

HIJ

Wat wou je dán zijn?

ZIJ

Waarom geen god, geen engel, geen heilige kat, geen heilige eik? Waarom word je gedwongen om van al die schitterende mogelijkheden af te zien,

alleen maar om zoiets armzaligs te moeten realiseren als een mens? En dat een leven lang. Een mens. Vanaf het prille begin. En meteen beginnen ze met je vast te pinnen. Allereerst aan een naam. Het naamloos geluk word je ontzegd.

HIJ

Een mens zonder naam, dat is toch wel erg onhandig hoor.

ZIJ

Ja. Waar moeten ze anders heen met hun bevelen, met hun woede, met hun haat, als ze geen naam hebben waarop ze die woede en die haat kunnen richten? Stel je hun gezichten eens voor, als ze hun woede en haat zomaar, voorgoed, ongericht, de ruimte in zouden zien schieten, oneindig mis geschoten, steeds verder mis in een almaar uitdijend heelal.

HIJ

Ha. Net een hond die de slingerschijt heeft.

ZIJ

Ja hoor. Maak het maar weer smerig, jij.

HIJ

Je vergeet anders wel iets. Jij zeurt wel over woede en haat, prachtig hoor, jij kan prachtig zeuren, hemels, alsof er een engel over mijn tong piest, zoals jij zeurt, maar je vergeet de liefde.

ZIJ

De liefde?

HIJ

Die bestaat ook, ja, of mag dat niet? Ik wil mijn liefde kunnen richten. Ik moet toch ergens met mijn liefde heen? Niet dan?

ZIJ

Liefde? Jij?

HIJ

Ja, ik had het zelf ook niet gedacht. Maar sinds jij hier steeds komt binnenwaaien heb ik het te pakken. Alsof een oude uitgedoofde sintel toch weer is gaan gloeien. De koolstof was kennelijk nog niet helemaal verbrand. Je wordt bedankt hoor. Daar zit ik lekker mee. Met één been in het graf, krijg ik dat nog. Liefde. Milena.

ZIJ

Milena?

HIJ

Doctor Ernst Leopold zegt, o ja, en hoe heet ze dan? Want hij gelooft niet dat jij bestaat. Dat gelooft hij niet. Ja, Nowak, in jouw kop. Alleen in jouw kop. Ik zou niet graag met haar willen ruilen, zegt hij, de klootzak. Ze heet Milena heb ik hem gezegd. Milena.

ZIJ

Milena.

HIJ

Milena klinkt goed, vind je niet?

ZIJ

Ik heet Milena.

HIJ

Zeg, Milena?

ZIJ

Ja?

HIJ

Doctor Ernst Leopold kneedt voortdurend vis met zijn blote handen.

ZIJ

Dit heb je niet zo lang geleden heel uitgebreid uit de doeken gedaan, meen ik.

HIJ

Ja. En dan gaat hij met zijn duim en wijsvinger in zijn neus. Neusharen uittrekken. Met zijn visvingers.

ZIJ

Ik vind dat al een vies gezicht als het met een gewassen duim en wijsvinger gebeurt.

Ze gaat weer zitten.

HIJ

Daar zitten we dan.

ZIJ

Gezellig hoor.

HIJ

Doctor Ernst Leopold weet niet dat jij hier zit. Hij wil het niet weten. Ik heb het hem verteld. Maar hij zegt: Nowak, al ga je op je kop staan, ik weiger te geloven dat zij, hoe heet ze? Milena? Dat zij hier in mijn kelder zit.

ZIJ

Maar natuurlijk liefste. Hij wil niet dat ik besta. Dat begrijp ik heel goed. Ik mag niet bestaan. Het is beter dat ik niet besta, beter voor iedereen.

HIJ

Niet voor mij!

ZIJ

Het was voor jou ook beter geweest als ik nooit bestaan had. Maar ik heb bestaan. Daar verandert niemand wat aan.

HIJ

Dat is een mooie naam, zegt hij, doctor Ernst Leopold. Een mooie naam die je voor haar hebt bedacht. Milena. Hij ruikt lekker, die naam, zegt hij. Alle namen hebben een geur, Nowak. De ene naam ruikt lekker, de andere naam stinkt. Mijn naam ruikt lekker. Ernst Leopold, dat heeft de geur van goudglimmend gepoetst koper, van een granaathuls uit de Tweede Wereldoorlog. Jouw naam stinkt. Nowak, dat meurt naar een varkensparadijs onder een Slavische pruimenhemel. Maar Milena, mijn complimenten. Een naam die ruikt naar de sneeuw van de Karpaten, naar de prille Moldau in Bohemen, naar frisgewassen kant uit Krakau, naar een lief klein watervalletje in Montenegro, naar de zee bij Tessaloniki. Niet alles in die contreien stinkt, Nowak. Niet alles. Veel, maar niet alles. Hij gaat weer door met het kneden van zijn visberg, de klootzak. Die zesentwintig katten van hem begeven het haast. Jongens! Dat ruikt lekker, die vis! Ik zeg: Ravensbrück. Dat zeg ik tegen hem. Zeg jij Ravensbrück, Nowak? Ja, doctor Leopold, ik zeg Ravensbrück. Milena ruikt naar Ravensbrück. Hij kijkt me aan. Hij zegt, jij hebt de hersenen van een varken, Nowak. De naam Milena is een parel, voor een zwijn als jij. Hij gaat weer aan het kneden van zijn vis. Hij wil mijn hersens kneden. Milena is een samentrekking, zegt hij, dat raadt jij nooit Nowak, waar Milena een samentrekking van is. Milena is een samentrekking van Maria en Helena. En in het Egyptisch betekent Maria welgevormd, schoon, door Amon bemind. Maar in het Hebreeuws betekent het bitter, weerspanning. Waarmee ik niets over de aard van die volkeren gezegd wil hebben, Nowak. En Helena, dat is Grieks en betekent fakkel, stralende. Dat zegt-ie. De grote geleerde. Doctor Ernst Leopold. Afgestudeerd in twaalf vakken. Auteur van de rubriek 'Ik weet alles'. Stond vroeger toen ik klein was in de krant. Die rubriek las ik altijd het eerst. Een van de katten houdt het niet meer en klimt langs zijn broekspijp omhoog. Het beest slaat zijn klauwen in zijn broek, hij moet dat toch voelen, doctor Ernst Leopold, die nagels in zijn vlees. Maar hij geeft geen sjoege. Het beest klautert omhoog

naar zijn kruis. Het beest heeft een dikke buik. Het beest gaat straks werpen.

Káttén werpen. Nog meer katten.

ZIJ

Dus ik ben welgevormd.

HIJ

Klopt.

ZIJ

En schoon.

HIJ

In alle opzichten.

ZIJ

En door Amon bemind.

HIJ

Ik ben Amon.

ZIJ

En bitter.

HIJ

Zeker.

ZIJ

En weerspannig.

HIJ

Ook. Een complete vrouw.

ZIJ

En een fakkel.

HIJ

Reken maar.

ZIJ

En stralende.

HIJ

Vanzelf. Liefste.

ZIJ

Liefste.

HIJ

Milena.

ZIJ

Amon. Amon Nowak. Wat ben ik blij dat ik Milena heet en niet anders.

HIJ

Zo heet je niet echt, natuurlijk.

ZIJ

Maar dan heb jij iets om je liefde op te kunnen richten.

HIJ

Liefste Milena.

ZIJ

En je woede. En je haat.

HIJ

Waarom zeg je dat nou? Dit is zo gemakkelijk. Zo gemeen. Ik doe iets. Iets waarmee ik ons samenzijn –

ZIJ

In de naam van de vader, de zoon en de heilige geest, amen.

HIJ

– iets waarmee ik deze hele godverse tyfusende hier op een hoger plan til

–

ZIJ

Met een beetje ongerichte liefde?

Hij

Ik zeg 'ik'. Ik zeg 'liefde'. Een combinatie van woorden die mij heel erg kwetsbaar maakt. Als een slak die zijn huisje kwijt is. Zo teer. En meteen sla je toe met een ongenaakbaar 'En je woede. En je haat'. Was dat nou nodig? He? Was dat nodig? Als dat nodig is heb ik liever dat je gaat. Goed. Je hebt je puntje gemaakt. Ga alsjeblieft weg.

Zij

En weg was zijn liefde. Gesmolten als een sneeuwvlokje in de hel.

Hij

Heeft hij je gestuurd?

Zij

Wie, schat?

Hij

Doctor Ernst Leopold. Heeft hij je – verdomme, ja, hij heeft je gestuurd!

Zij

Daarnet zei je anders nog dat hij niet gelooft dat ik besta.

Hij

Dat kan gemakkelijk een truc zijn. Vertel mij wat. Leer mij de trucs van Ernst Leopold kennen! Jij kunt beter gaan, juf. Zo gemeen. Zo laag als alleen een mens kan zijn. Je bent een zeer geslaagd exemplaar van de soort. Ik voel een onbedwingbare neiging je te wurgen. *Hij neemt een slok thee en spuugt die meteen weer uit.* Gadverdamme. Koud. Ik lust geen koude thee. Ik zei, ik voel een onbedwingbare neiging je te wurgen. Ik hou er niet van als ik dingen twee keer moet zeggen.

Hij ziet de denkbeeldige man opkomen.

Hij

Daar heb je hém weer. 'Kom nou maar mee.' Dat zegt hij tegen jou. Hij komt je halen. 'Het wordt anders zo'n gore smeerbeel. Kan ik de rotzooi weer opruimen. En maar vegen, en maar boenen, en maar poetsen.'

Nowak maakt een wegwerpgebaar. Milena verdwijnt met de denkbeeldige man.

Nowak zit alleen. Het begint te sneeuwen. Nowak raakt ingesneeuwd.

HIJ

Zelfmedelijden. Dat is het woord dat me nu te binnenschiet. Uitgerekend nu.

Zelfmedelijden. Walgelijk woord. Zelfmedelijden is te walgelijk voor woorden. Verschrikkelijk. Ranzig. Ziek. Bagger. Ik zoek naar braaktaal om over zelfmedelijden te kunnen praten. Nooit zelfmedelijden hebben. Ik?

Zelfmedelijden? Dat kan hij vergeten. Zo laag zal hij me niet kunnen laten zinken. Doctor Ernst Leopold! Hoor je dat, klootzak! Dat gaat je niet lukken, dat ik ga zwemmen in zelfmedelijden!

Daar is het gekrijs der katten weer.

HIJ

Ik dacht al, waar blijven jullie! Met zijn zesentwintigen! Nog steeds?

Misschien al met meer? En maar pissen. Kom op, pissen, alle zesentwintig!

Ammoniak! Ammoniak!

Van boven komt vocht langs de muur naar beneden sijpelen. Nowak ziet het. Hij loopt heen en weer om de snel aanwassende vochtplek gade te slaan.

HIJ

Godverdomme. Ammoniak. Milenaaa! Milenaaaa!

Hij gaat weer zitten. Een stilte. Van achteren nadert Milena. Als ze bij hem is, begint ze zijn schouders te masseren.

HIJ

Wil je me nooit meer alleen laten? Milena? Hoor je me?

ZIJ

Ik hoor je, lieveling.

HIJ

Zeg dat je me nooit meer alleen laat.

ZIJ

Tuurlijk lieveling.

HIJ

Wat bedoel je, ja of nee?

ZIJ

Ik zal jou nooit alleen laten. Ik ben trouwens altijd bij je geweest. In het verborgene. Ik zat verscholen, ergens in die hersenkwab hier.

Ze tikt op een plek van zijn schedeldak. Was het hier? Nee hier. Een andere plek. Ik vond het niet erg, hoor. Ik kan wachten. Dat heb ik wel geleerd. Hoe je moet wachten.

HIJ

Hoe moet je wachten dan?

ZIJ

Op je dooie akkertje. *Ze tikt weer tegen de plek van de juiste hersenkwab.*

Hier was mijn dooie akkertje. Hier heb ik gewacht.

HIJ

Gewacht op wat?

ZIJ

Op het moment.

HIJ

Welk moment?

ZIJ

Op het moment dat er nog niet is maar dat er elk moment kan zijn.

HIJ

Een moment dat er op een moment zal zijn. Dat klinkt wel heel erg naar vrouwenfilosofie, hou me ten goede, hoor. Ik vind vrouwenfilosofie trouwens erg, ik zoek het woord, ja, stimulerend vind ik het, erg stimulerend. De vrouwenfilosofie stimuleert mijn denken enorm. Een moment dat er op een moment zal zijn. En?

ZIJ

Ja?

HIJ

Het moment dat er elk moment kan zijn, ik mag aannemen dat dit moment er is geweest?

ZIJ

Ja. 29 mei.

HIJ

Verdomd. Ja. En nu ben je hier. En nu ga je niet meer weg.

ZIJ

Ik ben hier omdat ik zoveel van je hou, omdat ik altijd zoveel van je heb gehouden, omdat ik altijd zoveel van je zal houden, omdat ik van mezelf hou, heel veel van mezelf hou, zoveel dat ik mezelf jou als cadeau geef, jij bent mijn cadeau. Ik stop je in een doosje. Ik breng dat doosje naar het postagentschap. Ik stuur dat doosje met de post naar mezelf. Er wordt aangebeld. Wat nou weer, denk ik. Ik doe open: ja? Het is de pakketpost! Ze brengen me een doosje. Ik scheur het papier eraf en maak het open. Wat zit er in dat doosje? Jij! Jij zit in dat doosje. Jij bent het mooiste dat ik mezelf ooit cadeau heb gedaan. Wat ben ik blij, zeg.

Ze gaat in haar fauteuil zitten.

HIJ

Ik zou je zo graag willen geloven. Ik geloof niemand, behalve mezelf geloof ik niemand. Maar jou zou ik willen geloven. Zo mooi als jij de dingen kunt zeggen. Milena.

ZIJ

Ik zou mij geloven als ik jou was.

HIJ

Geloof jij in dromen?

ZIJ

Is dit een droom? Dan geloof ik in dromen.

HIJ

Ik had een droom.

ZIJ

Over mij?

HIJ

Over ons. En over doctor Ernst Leopold. Een nachtmerrie.

ZIJ

Een operette! Jouw nachtmerries zijn altijd operettes. Ik ben dol op operettes.

Muziek die aan de ouverture van een operette doet denken.

HIJ

Doctor Ernst Leopold is de duivel.

ZIJ

Nee.

HIJ

Hoedo, nee. Ik zeg: hij is de duivel.

ZIJ

Zo slecht kan de duivel niet zijn.

HIJ

Goed, goed, jij je zin. Hij is een mens. Maar dan heeft hij wel zijn ziel aan de duivel verkocht. Dat in ieder geval.

ZIJ

En nu wil hij de homunculus scheppen?

HIJ

Een homunculus?

ZIJ

Een namaakmens.

HIJ

Nee, hij weet iets veel beters. Klonen! Hij kloont iedereen. Want dan doet iedereen wat hij wil.

De ouverture is ten einde. Ander licht. Nowak en Milena zijn feller dan voorheen, want dit is een droomscène, een droomscène als een operette.

HIJ

Zo. Bedtijd.

ZIJ

Bedtijd? Hoezo bedtijd? Wat bedoel jij met bedtijd?

HIJ

We gaan naar bed.

ZIJ

We gaan naar bed? Nee, nou wordt-ie mooi. En wat zouden we moeten doen dan in dat bed?

HIJ

Jij doet vreemd de laatste tijd, weet je dat?

ZIJ

Nee, zeg dan, wat zouden wij dan moeten doen in dat bed?

Hij

Wat een ouder echtpaar zoal doet in bed. Nee, nu laat je me uitpraten! En dan vraag jij weer: en wat doet een ouder echtpaar dan in bed? En dan vraag ik: dat zou jij niet weten? En dan vraag jij: bejaardenseks? En dan zeg ik, nee, niet vandaag.

Zij

Slapen?

Hij

Nee. Dromen. Samen dromen.

Ze zingen een horror-operetteliedje.

hij/zij Wat moet ik doen in bed?

Daar moet ik liggen dromen.

Een aangeboren kwaal

waar ik nooit vanaf zal komen.

Hij

Van lijken met geen hoofd,
op akkers rood van bloed.

Van hoofden met geen ogen.

Van ogen zonder gloed.

Zij

Van wreedheid zonder mate.

Van wraak zonder verlet.

Van haat en geen genade.

Van angst en geen ontzet.

hij/zij En dat de hele nacht.

Wat moet ik doen in bed?

Einde van het liedje.

ZIJ

Is dit geen droom dan? We dromen toch al, ik weet niet hoelang. Daarvoor hoeven we toch niet naar bed te gaan? Sterker nog, dat is het mooie van dromen, dat je in een droom meestal juist niet in bed ligt.

HIJ

Jij doet écht vreemd de laatste tijd.

ZIJ

Vreemd? Ik?

HIJ

Ik vind dit nogal vreemd, ja. Zoals jij doet.

ZIJ

Dat geloof ik niet. Nee. Als ze ons samen zien, zoals we hier bij elkaar zitten, zullen ze eerder denken dat jij vreemd doet. Hij is niet helemaal de oude, zullen ze denken, hoewel, zo kun je het niet noemen, hij doet al heel lang vreemd, dus is hij welbeschouwd wél de oude. *Ze gaat met haar vingers door zijn haar, masseert zijn schedeldak. Oudje.*

HIJ

Dit klopt niet. Je masseert mijn haar. Je masseert niet mijn nek maar mijn haar. Sinds gisteren. Dat klopt niet. Sinds gisteren doe jij vreemd.

Ze slaat haar armen om zijn nek.

ZIJ

Gek oudje van me.

Alles wordt zwart. Daarna weer licht. Ze zitten tegen elkaar aan op één fauteuil. Hij slaapt. Zij komt overeind en loopt naar achteren. Daar is een raam. Gek, eerst was daar geen raam, maar nu wel. Ze kijkt naar buiten. Nacht. Allemaal sterren. Een volle maan breekt door. Ze zingt.

ZIJ

De nacht, de nacht,
wil me verslinden,
die zwarte bullebak met één oog.

Ze gaat weer naar Nowak. Ze zingt.

De slaap, de slaap,
wil je verbergen,
in zijn dikke wollen vacht.

Hij ontwaakt.

HIJ

Dat was fijn.

ZIJ

Wat was fijn?

HIJ

De liefde bedrijven. Dat hebben we net gedaan, we hebben de liefde
bedreven, echte liefde.

ZIJ

Hebben we dat?

HIJ

Weet je dat niet meer?

ZIJ

Je bedoelt dat we hebben geneukt?

HIJ

Zo kun je het ook zeggen, ja. En het was heerlijk, heerlijk was het. Na al die
tijd. Lang geleden dat het zó lekker was. Heel lang geleden.

ZIJ

Fijn zo.

HIJ

Maar toch.

ZIJ

Maar toch wát?

HIJ

Vreemd. Gek. Het was anders. Het was zo ánders dan ik me herinner. Van lang geleden. Van héél lang geleden.

Ze wordt boos.

ZIJ

Bij jou is iets niet gauw goed.

Er wordt aangebeld.

HIJ

Hè. Midden in de nacht.

ZIJ

Daar zal je ze hebben.

HIJ

Wie!

ZIJ

Wie denk je? Wij zijn aan de beurt, ouwe jongen.

HIJ

Verdomme, over wie heb je het?!

Weer de deurbel, lang en aanhoudend. Hij loopt naar de deur.

HIJ

Is hij het weer? Ja? En? Wie? Met wie heb ik het genoeg?

Met de stem van de denkbeeldige man zegt hij:

HIJ

‘Ik ben van de kloonbrigade.’

Hier kijkt hij van op.

HIJ

De wát? 'De kloonbrigade. Meneer is zeker niet meer buiten geweest, de laatste tijd? Sinds de gebeurtenissen?' De gebeurtenissen, wat voor gebeurtenissen? '29 mei. Moeten we meer zeggen?' 29 mei, wat nou 29 mei, waren er gebeurtenissen op 29 mei? Milena!

Ze komt naar hem toe.

HIJ

Op 29 mei waren er gebeurtenissen.

ZIJ

Ja.

HIJ

Hij zegt dat hij van de kloonbrigade is.

ZIJ

Als meneer dat zegt, zal het zo zijn, denk ik.

HIJ

Wat is in godsnaam de kloonbrigade! 'Wij halen klonen op.' Wij halen klonen op! Is er een kloon hier in huis? Milena, zeg toch iets!

ZIJ

Ik heb meneer gebeld.

HIJ

Wat!

ZIJ

Je doet zo vreemd de laatste tijd.

HIJ

Nou wordt-ie mooi, ik doe vreemd! Ik doe vreemd! Verdomme, als er iemand vreemd doet ben jij het. Had ik zo gedacht.

ZIJ

Mijnheer. Maak het kort. Ik vind dit niet prettig.

De denkbeeldige man slaat hem in de boeien.

HIJ

Kijk dan, hij slaat me in de boeien. Luister nou toch! Dat jij een kloon zoekt vind ik prima. Ik heb ze ook liever niet in huis. Maar ik ben geen kloon! 'Dat zeggen ze allemaal. Kom nou maar.'

De denkbeeldige man af met Nowak. Milena loopt naar het raam. Muziek.

Extatische muziek, die een groot verlangen suggereert. Een steentje tegen het raam. Zij is in verrukking. Daar komt Nowak aan, vrolijk, anders dan voorheen. Ze omhelzen elkaar. Ze zitten weer in hun fauteuils. Het licht wordt weer normaal.

Einde van de nachtmerrie-operette.

ZIJ

Dus de echte Nowak halen ze op en de Nowak die terugkeert is zijn kloon?

HIJ

Ja. En jij was Milena niet, maar haar kloon.

ZIJ

Wat maakt het uit wie we zijn, jij en ik, wat maakt het uit?

HIJ

Dat maakt godverdomme wel degelijk wat uit!

Hij jaagt haar weg. Harde muziek. Ze beweegt zich achterwaarts van hem af. Hij zet een aantal stappen in haar richting, maar verwijdert zich dan weer achterwaarts van haar, terwijl zij hem nadert. Zo ontstaat er iets dat op een korte rituele dans lijkt. Het eindigt in het gekrijs van duizend katten.

HIJ

Milena!!!

Stilte. Hij zit in zijn fauteuil met een krant. Zij nadert hem van achteren. Ze masseert zijn schouders.

Hij

Wat ze nu weer hebben gevonden.

Zij

Wie?

Hij

De voorbijgangers. Stelletje klootzakken.

Zij

Wat hebben ze gevonden dan?

Hij

Een hoofd.

Zij

Een hoofd!

Hij

Het hoofd van het meisje van het been met de voet van schoenmaat 36. Het gezicht was onherkenbaar geworden. Half vergaan en aangevreten door de vissen.

Zij

Ons meisje is het niet.

Hij

Ons meisje? Hoe weet jij dat?

Zij

Het is zo'n mooie dag. Ze is vast een wandeling gaan maken. Een hele lange wandeling.

Even klinkt er een fragment van het derde Kindertotenlied. Nowak knipt een stuk uit de krant en laat dat in de doos vallen.

Hij

Zo. Weer een kind vermoord.

ZIJ

Jij verzamelt ze, hè?

HIJ

Ik knip ze uit. En dan plak ik ze in. *Hij zet de doos op zijn schoot, gaat met zijn hand door alle knipsels.* Dat is althans de bedoeling, dit moet de grootste kindermoordverzameling ter wereld worden.

ZIJ

De een verzamelt suikerzakjes. Een ander postzegels.

HIJ

Of tinnen soldaatjes.

ZIJ

Maar jij verzamelt kindermoorden.

HIJ

Ik ken alle gevallen. *Alle. schudt de doos* Nowak's kinder- en huismoordjes. *Hij pakt weer een krant.* Ach, wat leuk, Afrika doet ook mee. Al te gauw denken we, Afrika zal wel weer achterblijven. Maar nee. Hier. In Oeganda worden steeds meer verminkte lichamen van kleine kinderen gevonden. Honderden kinderen zijn al door medicijnmannen gruwelijk toegetakeld. De politie doet niets. Goed zo. Afrika blaast een toontje mee.

ZIJ

Een hoofd vol kwellingen. Tot de rand gevuld met kwellingen, met de pijn van al die vermoorde kinderen. De pijn van al die kindermoorden die je op je schouders hebt geladen. Ik zal ze er allemaal uit moeten masseren, al die kindermoorden.

HIJ

Hoezo zou ik last hebben van die kindermoorden? Vergelijk het met zweetvoeten. Ik heb ze wel, maar ik heb er geen last van.

ZIJ

Het zijn niet jouw kindermoorden.

HIJ

O nee? Dit is mijn doos.

ZIJ

Jij hebt ze niet gepleegd.

HIJ

Moet dat dan? En wie zegt jou dat ik ze niet had willen plegen? Om definitief te doorgronden hoe de geest van een kindermoordenaar werkt? Want laat dat nu heel erg zinvol zijn: het doorgronden van de geest van al die kindermoordenaars. Willen we iets leren over onze tijd. En over alle andere tijden. En over Europa. En alle andere continenten. Maar vooral over onze tijd en over Europa. De anatomie van de kindermoordenaar. Au!

Ze heeft hem in zijn schouder geknepen.

ZIJ

Er zat er een vast.

Hij wappert nijdig met zijn hand: weg. Ze loopt bij hem vandaan.

HIJ

Dat zal de kindermoord van Bethlehem wel zijn, denk ik. Dat was een spelletje dat ik ooit heb gespeeld, lang, lang geleden, verdomme, helemaal vergeten, maar het komt allemaal weer boven.

Hij gaat op zijn knieën liggen en kruipt op handen en voeten naar haar toe. Zij gaat op het sinaasappelkistje staan.

HIJ

Ik ben koning Heródes! Ik wil uw kindje ombrengen!

Zij staat op de kist, hij zit op de grond (zijn rug naar haar gekeerd).

HIJ

Ernst Leopold zegt, Nowak zegt-ie, de kindermoord van Bethlehem die had jij zó in je eentje opgeknapt. In een handomdraai, Nowak, zó. Kinderspel. *Hij maakt een draaibeweging met zijn handen.* Kinderspel. Dat zegt-ie.

Milena gaat zitten op het sinaasappelkistje, Nowak zit naast haar op de grond

ZIJ

Jij draagt de kindermoorden van de hele mensheid op schouders, Nowak.

Ernst Leopold –

HIJ

Hou je mond.

ZIJ

– of wie dan ook heeft de schuld van alle kindermoorden, van de vroegste tijden tot de jongste dag, op jouw schouders geladen. Met die last op je schouders sleep jij je voort, Nowak –

HIJ

Zo eindeloos geduldig.

ZIJ

– op weg naar het einde. Want dat komt eraan, het einde.

HIJ

Hou je bek.

Ze spreekt voor zich uit, tegen de zaal.

ZIJ

Want onze God is een ijverige God.

Hij is een god van de tijd.

De tijd.

Van alle gaven gods de wreedste.

Onze tijdpijl zoekt vooruit onverbiddelijk naar voren
en het schot in de roos is gegarandeerd

de dood.

HIJ

Mooi hoor. Poëtisch ook.

ZIJ

Met de dood voor ogen weet jij je met de tijd geen raad. Je zou de tijd willen verdrijven, willen korten, willen doden. Je zit gevangen in de tijd. Om aan de tijd te ontsnappen moet je doodgaan. Dood. Daarna ben je uit de tijd.

Voorgoed.

HIJ

Hoe weet jij dat?

ZIJ

Wat.

HIJ

Dat ik doodga!

ZIJ

Waarom denk je dat ik hier ben?

HIJ

Ga iemand anders lastig vallen. Ga een ander treiteren met zijn ondergang!

Alsjeblieft.

ZIJ

Er is geen ander, lieve jongen.

HIJ

Nou zeg. Zeven miljard mensen, wat dacht je daarvan? Met mij eraf nog steeds zes miljard-negenhonderd-negen-en-negentig-miljoen- negenhonderd-negen-en-negentig-duizend-negenhonderd-negen-en-negentig! Moet je uitgerekend mij hebben!

ZIJ

Jij bent de enige. Helemaal voor mij ben jij.

HIJ

Ga toch dood, mens

ZIJ

Dat doe jij al. Liefste. Amon Nowak. Ik zou nu wel een kopje thee lusten.

Nowak fluit hard op zijn vingers. De denkbeeldige man komt toegesnel.

HIJ

‘Wat nou weer?’ Thee! ‘Kunnen we met twee woorden spreken?’ Ik zeg thee!!!

‘Dat zijn drie woorden. Had meneer nog een bepaalde thee in gedachten?’ Laat dit ophouden.

Hij maakt een wegwerpgebaar. De denkbeeldige man gaat weer.

ZIJ

Ondertussen is jouw ziel aan het zwoegen, weet je dat? Ze probeert de aldoor voort zoevende tijdpijl uit de lucht te grijpen. Mis. Weer mis. Net een aap die een vlieg wil vangen. Ha! Ze weet de tijdpijl een tikje te geven zodat-ie als een gek rondjes begint te draaien en rondtolt in een maalstroom waarin verleden heden en toekomst naar één punt in de diepte worden gezogen. Een droom. Je moet je leven kunnen dromen, Nowak.

HIJ

Dus jij weet dat ik doodga? Sinds wanneer.

ZIJ

Sinds de oncoloog het je heeft verteld. Wanneer was dat, dat weet jij beter dan ik. Ik onthou niets.

Nowak spreekt met de stem van de denkbeeldige man.

HIJ

‘Meneer Nowak, zet u schrap.’ Ik zet me schrap. ‘Behandelen heeft geen zin meer.’ Dus ik ben opgegeven? ‘Wij kunnen niets meer voor u betekenen,

meneer Nowak.' Wat heb ik nog, een jaar, een maand, een week? 'U moet in dagen denken, meneer Nowak.' In dagen? Zo. Dat zei hij, ja. In dagen. Hij zei nog meer dingen maar die heb ik niet meer gehoord.

Nowak legt zijn hoofd op Milena's schoot. Ze legt haar handen op zijn hoofd.

ZIJ

Laat me de tijd uitdoven in je verstand.

En je hebt de eeuwigheid hier op aarde.

En je bent gelukkig.

Je bent gelukkig omdat je niet weet dat je ongelukkig bent.

Je bent goed omdat je niet weet dat je slecht bent.

HIJ

Ik ben bang. Dat weet ik zeker. Bang ben ik. Lang, lang geleden dat ik zo bang was.

ZIJ

Waarom zou je bang zijn. Ik ben er toch? Kijk dan. Kijk dan. Ik ben er.

Waarom zou je bang zijn?

HIJ

Maar als wij zoveel van elkaar houden – dat is toch zo? Wij houden toch van elkaar?

ZIJ

Heel veel.

HIJ

Hoe kan het dan dat ik je niet ken? Dat ik niet weet wie je bent?

ZIJ

Milena. Ik heet Milena.

HIJ

Dat is niet je echte naam. Nou niet flauw doen. *Hij komt overeind en gaat staan.* Je houdt niet van spelletjes. Dat zei je.

ZIJ

Alleen van spelletjes die ik zelf bedenken.

HIJ

Okee, we spelen 'hint of geen hint'. Kom op. Een aanwijzing. Een hint. Vlug. De tijd begint te dringen, mens. Geef me een hint, zeg ik!

Hij trekt haar aan haar arm overeind.

ZIJ

Ons meisje.

HIJ

Wat heb jij toch met ons meisje?! De godganse dag sla jij aan het zeveren over ons meisje! Verdomme! Nu hebben we weer ruzie. Terwijl het zo, zo, zo idyllisch was! Je doet het erom, hè? Ons meisje, ons meisje. Ik ga thee halen. Ik wil thee. Wil jij thee? Ik wil thee.

Hij klapt in zijn handen. Hij wacht. Dan ziet hij de denkbeeldige man verschijnen.

HIJ

Daar is-ie.

Hij richt zich tot de denkbeeldige man.

HIJ

Zeg, ga jij eens thee halen. Dat kan jij heel goed. Thee voor twee. Huphup.

ZIJ

Je vroeg me om een hint. Dan geef ik je een hint, is het weer niet goed.

HIJ

Wat voor hint!

ZIJ

Ons meisje.

Nowak ziet de denkbeeldige man, die nog steeds staat te luisteren.

HIJ

Theee!!! Verdomme: thee!!

De denkbeeldige man maakt dat hij wegkomt.

HIJ

Is dat een hint! Moet dat een hint zijn? Ons meisje. Wie is ons meisje?

ZIJ

Een van ons beiden.

HIJ

Een van ons beiden? Ons meisje?

ZIJ

Wie denk je? Ben jij een meisje?

HIJ

Nee. Ik ben geen meisje.

ZIJ

Ik wel.

HIJ

Dan ben jij ons meisje. Wacht. Ik herinner me iets.

ZIJ

Goh.

HIJ

Jaja. Déjà vu. Ik heb dit spelletje eerder gespeeld. Lang geleden, lang, lang –

ZIJ

O ja? Met wie.

HIJ

Jaloers?

ZIJ

Wat had jij dan gedacht? Dat ik niet jaloers zou zijn? Dat zou wel lekker makkelijk zijn, hè, een vrouw die niet jaloers is?

HIJ

Lang, lang geleden heb ik dit spelletje gespeeld.

ZIJ

Dat zei je al. En toen vroeg ik: met wie?

HIJ

Iemand waar ik niet graag aan terugdenk. Daar doe je me aan denken.

ZIJ

Dan doe ik je denken aan iedereen. Jij denkt aan niemand graag terug. Jij denkt zelfs niet graag terug aan jezelf. Doe ik je denken aan jezelf?

HIJ

Nu even geen vrouwenfilosofie, alsjeblieft.

Het verleden dringt door in het heden, het licht verandert, en zij veranderen mee, in de kinderen die ze ooit waren.

ZIJ

Ik vind dit een stom spelletje. Niks aan. Ik ga weg.

Stampvoetend loopt ze van hem weg.

HIJ

Ik wil niet dat jij ons meisje bent!

Nowak haalt haar in en trekt haar mee.

HIJ

Hé, blijf nou. Ik ben ons meisje. Ik wil met alle liefde ons meisje zijn.

ZIJ

Met alle liefde?

HIJ

Ja!

ZIJ

Hoeveel liefde heb jij dan?

HIJ

Veel te veel. Als je maar terugkomt.

ZIJ

Als jij ons meisje bent wil ik wel ons jongetje zijn, hoor, maar dat ben ik niet.

Al zou ik nog zo graag willen. Ik ben nu eenmaal ons meisje.

HIJ

Nee. Ik ben ons meisje! Verdomme! Ik wil niet dat jij ons meisje bent.

ZIJ

Waarom niet?

Licht weer normaal.

HIJ

Ik ben bang dat het niet goed afloopt met ons meisje. Dus ik offer me op.

Nee, nee, nee, ik vind dat geen punt. Aan mij is toch niks verloren.

ZIJ

Aan jou is alles verloren, man. Ons jongetje. Kom. *streelt hem* Mijn jongetje.

Jongetje van me.

HIJ

Lang geleden. Lang geleden heb ik dit spelletje gespeeld. Met iemand. Maar jij kunt het niet zijn.

ZIJ

Want?

HIJ

Want dan besta je niet meer.

ZIJ

Je kunt me knijpen.

Ze reikt hem haar arm, hij knijpt erin, zij knijpt hem meteen terug.

ZIJ

Noem jij dit 'niet bestaan'?

Het licht verandert weer. Hun kindertijd sijpelt door het heden.

HIJ

Waarom kneep je me?

ZIJ

Omdat ik jou een rotzak vind. Met je stomme spelletjes. Maar toen droeg je dat pak, dat blauwe pak. Bij onze eerste heilige communie. En ik een rood jurkje. Ik weet het weer, jij niet? Meisje, zeiden ze, moet dat een communiejurkje voorstellen?

De denkbeeldige man is weer present. Nowak spreekt met zijn stem.

HIJ

'Moet dat een communiejurkje zijn? Een communiejurkje is wit.'

ZIJ

Wit als de ziel van een meisje dat voor het eerst het lichaam van Onze Lieve Heer mag nuttigen. Dat zeiden ze.

HIJ

'Wit als een bruidje van Onze Lieve Heer.'

ZIJ

Maar mijn jurkje was rood, rood als het bloed van de heilige Onnozele Kinderen. En jij droeg een blauw pak. En lakschoenen.

HIJ

Nee!

Het licht weer normaal.

ZIJ

Zwarte lakschoenen. Zeker wel. Ze lachten je uit, de andere jongens. Maar ik vond jou een man. Ik dacht, later, hij is nu nog een beetje klein, maar later wordt hij mijn man. Als hij maar een blauw pak blijft dragen en –

HIJ

Ik heb geen lakschoenen! Je wilt weer beginnen over lakschoenen, maar ik heb ze niet. Je hebt me maar te nemen zoals ik ben. Zonder lakschoenen. *Ze pakt twee lakschoenen (mannenmaat). Waar heeft ze die opeens vandaan? Ze zet de schoenen neer voor de voeten van Nowak. Ze gebaart: aantrekken die schoenen. Nowak doet het.*

ZIJ

Ik wil een man die kan denken, die kan dichten, die kan dansen.

HIJ

Dan ben je bij mij helemaal aan het juiste adres.

Hij heeft zijn veters gestrikt. Ze staan tegenover elkaar. Muziek.

HIJ

Mag ik deze dans van u?

ZIJ

Met plezier, meneer.

Ze dansen.

HIJ

Ik kan denken, ik ben vlug van begrip, ik ben doortastend, ik ben behendig, ik ben sluw. Daar sta ik mij niet op voor. Dat komt door mijn genen.

ZIJ

Dan heb ik het wel getroffen met u, meneer.

HIJ

Daar sta ik me niet op voor, hoor, op die genen, die heb ik ook maar gekregen.

ZIJ

Van uw pappa en mamma, meneer.

HIJ

Ik had ze kunnen doorgeven natuurlijk, maar dat heb ik niet gedaan.

ZIJ

Ik had anders graag ons kind gezien.

HIJ

Ons kind?

ZIJ

Dat nooit geboren is. En dichten kunt u ook, zei u?

HIJ

Ik zal een wiegelied schrijven, een wiegelied voor een nooit geboren kind.

als de bloesem zo zoet

zo mooi van gestalte

een saffraankleurige bloem

we wrijven het in met ambrozijn

ons nooit geboren kind.

ZIJ

Niet slecht. En u danst goed, meneer.

HIJ

Lang geleden dat ik gedanst heb.

ZIJ

Ja. Lang, lang geleden.

HIJ

Een leven lang danst een mens niet, en dan, op het eind, met het graf in zicht,

als het bijna te laat is, maar nog net, nog net op tijd, beseft die mens dat

dansen de enige mogelijkheid is, de enige mogelijkheid om dit leven te

kunnen leven, dansend op weg naar ons graf. Ach mevrouw, bewaar de laatste dans voor mij.

ZIJ

Overigens... bent u ooit gelukkig geweest?

HIJ

Dat dacht ik niet, nee.

ZIJ

Kom nu.

HIJ

Nee, godverdomme!

ZIJ

Dat geloof ik niet.

HIJ

Dat geloof jij niet?

ZIJ

Ik weet zeker dat u, dat jij, dat onze jongen toen hij nog klein was, toen hij dertien was, dat ons jongetje toen even heel gelukkig is geweest.

HIJ

Denk jij dat?

ZIJ

Dat weet ik. Wie heeft jou trouwens zo leren dansen?

Hij heeft er meteen genoeg van. De muziek houdt op.

HIJ

Je doet me aan haar denken.

ZIJ

Aan haar.

HIJ

Lea.

ZIJ

Jan. Jan Nowak.

HIJ

Lea Cuperus. Jij bent het.

ZIJ

Ja.

HIJ

Jij bent het echt?

ZIJ

Zo echt als jij Jan bent, Jan Nowak, Jantje Nowak .

HIJ

Niet Jantje zeggen.

ZIJ

Als ik je wou pesten zei ik Jantje. Jou pesten was zo dankbaar. Jij kon zo heerlijk ontploffen. En nog steeds.

HIJ

Jij kunt Lea niet zijn.

ZIJ

Ik zou niet weten waarom niet.

HIJ

Dan ben je wel oud geworden, zeg.

ZIJ

Vijftig jaar ouder. Niet anders dan jij.

HIJ

En dat kan dus niet. Lea was twaalf. Toen. Lea is voor altijd twaalf.

ZIJ

Dacht je dat ik je in je eentje oud zou laten worden? We zouden samen oud worden, weet je nog?

HIJ

Gebazel van pubers. Wisten wij veel.

Ze geeft hem een draai om zijn oren.

ZIJ

Dat zeg je niet nog eens.

HIJ

Je slaat nog net als toen.

ZIJ

Ja, pas op, jij.

HIJ

En nu kom je verhaal halen. Nu ik lig te sterven kom jij de rekening presenteren. Zeg het maar, hoor.

ZIJ

Jij solliciteert duidelijk naar nog een draai om je oren. Jantje Nowak. Van je meisje.

HIJ

Jij denkt, hij is aan het creperen, in het keldergewelf van zijn ruïne wil hij er stiekem tussenuit knijpen, zonder zich rekenschap te geven van wat hij lang, lang geleden heeft geflikt. Dat denk jij, hè? Nou, dat klopt. Dat was ik van plan en dat ga ik dus doen.

ZIJ

Dat kan jij niet.

HIJ

O nee?

ZIJ

Daarom ben ik hier. Ik ben ons meisje. Jij bent ons jongetje. En samen worden we oud. We zijn nog niet uitgespeeld, Janneman.

HIJ

Zelden zal iemand op zijn sterfbed zoveel spelletjes hebben gespeeld. Ik had me het sterfbed eerlijk gezegd anders voorgesteld.

ZIJ

Hoe, anders?

HIJ

Gewoon anders.

ZIJ

Gewoon bitter. Zoals dat wat jij je leven noemt de afgelopen vijftig jaar bitter is geweest. Zo heerlijk bitter.

HIJ

Als je van bitter hebt leren houden is bitter lekker, ja.

ZIJ

Vrouwenfilosofie.

HIJ

Goed. Jij je zin. Nog één spelletje dan, kom op!

ZIJ

Nee. We gaan.

HIJ

Gaan? Wij? Nee hoor.

ZIJ

Hoe lang houdt hij je hier nu al gevangen, doctor Ernst Leopold? Vijftig jaar? Meer dan vijftig jaar? Ik haal je hier weg.

HIJ

O ja? Dat dacht ik niet. Wie denk jij dat je bent, dat je het recht hebt. Ik zit hier lekker. De thee smaakt prima. Ze hebben verschillende smaken hier. Oranje pekoe, earl grey, lapsang, noem maar op. En dan die katten. Waarom denk je dat doctor Ernst Leopold een heel leger katten aan het fokken is? Jij denkt dat het katten zijn, hè? Dat denk jij?

ZIJ

Wat zouden die katten anders moeten zijn dan katten?

HIJ

Soldaten.

ZIJ

Katsoldaten.

HIJ

Er komt een moment, dat ze met meer dan duizend zijn, die katten. In een mum van tijd zijn het er tienduizend. Denk jij dat die katten dan rustig blijven zitten op die dode boom van hem? Denk jij dat? Ik niet. Ik denk dat die katten dan op pad gaan.

ZIJ

De tocht der tienduizend katten.

HIJ

Ze gaan op zoek naar Lebensraum, die katten. Zie jij als man dan maar eens in je eentje tienduizend katten tegen te houden. De eerste die eraan gaat is doctor Ernst Leopold zelf. Hij dacht nog zo dat die katten zijn vriendjes en vriendinnetjes waren. Maar de natuur kent geen geweten. Katten houden niet van types die hun eigen soort verraden. Ze bezetten het hele gesticht. De hele godverse kolerezooi hierboven. Terwijl ze ondertussen doorfokken tot ze met honderdduizend katten zijn. Iemand moet die katten tegenhouden.

ZIJ

Jij?

HIJ

Hun geboortegrafiek schiet omhoog als een letter J waar geen eind aan komt, die zich dwars door het plafond heen boort en het heelal in schiet.

Hier zitten we veilig. Ik blijf hier lekker zitten. Thee drinken. Zolang we thee drinken is er hoop.

ZIJ

De thee is op.

HIJ

Wie zegt dat?

ZIJ

Er is geen thee meer.

HIJ

Dan is er geen hoop meer. Niet voor mij.

ZIJ

Wat zou jij daar ook mee aanmoeten, met hoop? Niets voor jou, hoop.

Bovendien: wanhoop is zoveel eerlijker. Wanhoop ligt zoveel dichterbij de waarheid.

HIJ

Welke waarheid?

ZIJ

Die van mij, die van jou, die van ons, schat. Kom bij mij niet aanzetten met hoop. Ik accepteer alleen wanhoop. Kom mee. Ik weet een plek die werkelijk veilig is.

HIJ

Maar boven is het een gekkenhuis. Al die mongolen en debielen die niet kunnen zingen. Ze zingen niet, ze balken. In hun fascistische kerk balken ze samen de open noten van hun haatpsalmen. Wou jij je daar tussen wagen?

ZIJ

We gaan niet naar boven.

HIJ

Niet naar boven, waar wou je dán heen?

ZIJ

We dalen af. Naar vijftig jaar geleden. Ik, samen met jou.

HIJ

Ik moet nog een paar kindermoorden uitknippen. Ik kan niet.

ZIJ

Vijftig jaar geleden wilde Ernst Leopold een kindermoord in je hoofd planten. En nu heb je alle kindermoorden van de hele mensheid in je hoofd. Duizend kindermoorden om er die ene mee te bezweren. Die ene, die je niet hebt uitgeknipt, die je niet in je doos bewaart.

HIJ

O nee? O nee? Wacht.

Hij keert zijn doos om. Alle knipsels over de vloer. Op zijn knieën kruipt hij door de knipsels en zoekt als bezeten. Ondertussen haalt zij een opgevouwen krantenknipsel ergens uit een zak van haar rok vandaan. Ze vouwt het open.

ZIJ

Ik heb het hier. *leest* Hoensbroek, 1 juni 1965. Zaterdag 29 mei jongst leden hebben voorbijgangers in een bos bij Heerlen het lichaam gevonden van de twaalfjarige Lea Cuperus. Het meisje is waarschijnlijk misbruikt alvorens te zijn gewurgd. De mogelijke dader –

HIJ

Nee!

ZIJ

De mogelijke dader is de dertienjarige J.N. met wie het meisje samen naar het bos was gegaan.

HIJ

Iedereen zegt dat ik Lea, dat ik jou, Lea, gewurgd heb. Gewurgd. Ik. Dat zeggen ze. Iedereen. Kleine schoft, zeggen ze, je bent een grote smeerlap. Een verkrachter, een moordenaar van dertien.

ZIJ

Ik weet dat het niet waar is. Zelf weet je dat ook.

HIJ

Maar ik heb het bekend!

ZIJ

Hoe ze jou onder druk hebben gezet. Een jongen van dertien. Ons jongetje. Mijn jongetje. Die rechercheur en die psycholoog die bij het verhoor aanwezig was. Hoe was zijn naam ook al weer? Ernst Leopold? Ernst Leopold, ja. Hijzelf. Doctor Ernst Leopold.

HIJ

Die jongen heeft een geheim in zijn hoofd. Daar bleef hij maar op hameren tegen die rechercheur. Een geheim. Dat brandt in die jongen zijn hoofd. Dat geheim moeten we uit zijn hoofd snijden. Als we dat geheim te pakken hebben weten we wie de moordenaar is. Laat mij maar, zei hij, doctor Ernst Leopold, de klootzak, laat mij maar, ik snij dat geheim uit zijn hoofd.

De duizend katten krijsen, kort. Milena/Lea gaat achter Nowak staan en masseert op momenten zijn nek.

ZIJ

Was het nog lekker warm, haar velletje?

HIJ

Dat zei hij. Was het nog lekker warm? Was het nog lekker zacht?

ZIJ

Je kunt mij alles vertellen hoor, zei hij.

HIJ

Maar ik wist niks.

ZIJ

Alles, zei hij.

HIJ

Ik wist niks.

ZIJ

Je hebt haar nog gestreeld, hè?

HIJ

Ik weet niks!

ZIJ

Was Lea al dood toen je haar vel streeelde?

HIJ

Ik heb Lea niet vermoord!

ZIJ

Gewurgd. Lea is gewurgd.

HIJ

Waarom zou ik haar vermoorden? Ik hou van Lea...

ZIJ

Je hoeft je niet te schamen, jongen, zei hij. Je hoeft je voor mij toch niet te schamen. Je hield van haar.

HIJ

Ik hou van haar!

ZIJ

Je houdt van haar, zei hij.

HIJ

Ja!

ZIJ

Nog steeds?

HIJ

Ja!

ZIJ

Nu ze dood is?

HIJ

Ja!

ZIJ

Heb je haar daarom gewurgd? Uit liefde?

HIJ

Dat zei hij, heb je haar daarom gewurgd, met deze handen, omdat je van haar hield? Dat komt vaker voor, hoor, dat een jongen, dat een man een vrouw, of een meisje, doodmaakt. Uit liefde. Juist uit liefde.

Het gekrijs van duizend katten zwelt aan.

HIJ

Uit liefde, zei hij.

Het kattengekrijs verstomt.

ZIJ

Je hebt haar genomen, zei hij. 'Zo noemen we dat, jongen. Nemen. Je hebt haar genomen. En toen heb je haar per ongeluk –'

Nowak explodeert en wil de denkbeeldige Ernst Leopold aanvliegen. Maar de andere denkbeeldige man (de rechercheur) neemt Nowak in een houdgreep.

ZIJ

Je vloog hem aan, Ernst Leopold.

HIJ

Ik wilde hem doodslaan, ja. Maar die rechercheur sprong ertussen. Hij draaide mijn arm uit de kom. *Nowak zet de stem op van de denkbeeldige man.* 'Ben jij een jongen? Ben jij een vent? Je meisje zomaar dood laten gaan!'

ZIJ

Of zou hij het zelf... rechercheur... zélf...

HIJ

'Of heb jij zelf – jij zelf – zelf haar vermoord, Nowak? Jij houdt van vieze spelletjes, hè jongen? Jij bent een beetje een vreemde jongen, jij.'

ZIJ

Ja, doctor Leopold, doctor Ernst Leopold, was een noviteit op het spoor. Hij trapte hem al op z'n staart, die noviteit. Een noviteit in de menswetenschappen. Een noviteit die Nowak heette, Jan Nowak, ons jongetje Nowak, de jongste moordenaar van het land. De jongste kindermoordenaar. Zelf nog een kind. Hij had goud in handen, Ernst Leopold. Goud.

HIJ

Dat zei hij. 'Jij bent goud waard jongen. Voor mij ben jij goud waard.' Ik heb bekend. Ik heb het godverdomme bekend. Ik kon niet anders dan bekennen.

ZIJ

Lieve jongen. Kom.

Milena/Lea trekt Nowak mee aan zijn hand. Hand in hand lopen ze door een groot bos, zolang geleden. Vogels zingen luid.

ZIJ

Zeg, luister eens.

HIJ

Duizend vogels die zingen. Hoor je dat? Hoe ze zingen?

ZIJ

Jij moet naar mij luisteren, jij, niet naar die vogels.

HIJ

Ik weet wat ze zingen. Ze zingen: jij zult mijn gebieder zijn en ik jouw onderdaan.

ZIJ

Ik ga je iets zeggen.

HIJ

Ze zingen: jouw huis zal mijn huis zijn.

ZIJ

Hé, luister je nou of niet?

HIJ

In jouw graf wil ik begraven zijn. Dat zingen ze. Dus geef ik mij aan jou tot in de eeuwigheid.

ZIJ

Wil jij mijn man zijn, Jan Nowak?

HIJ

Ja!

ZIJ

Jammer. Jij mag mijn man niet zijn. Jij bent nog veel te klein.

HIJ

Ik klein!

ZIJ

Ik wil een grote man. Een grote. We zullen moeten zoeken.

HIJ

We liepen hand in hand. Duizend vogels zongen. Alle eekhoorns sprongen van tak naar tak. Zo eindeloos lang was ons pad. Kijk nou! Een klein hertje!

ZIJ

Niet aanraken!

HIJ

Waarom niet?

ZIJ

Dan wordt het verstoten door zijn mamma. Dan komt de dood hem halen.

HIJ

De dood lag op de loer.

ZIJ

De dood ligt altijd op de loer.

HIJ

En geduldig dat-ie is, de dood. Zo eindeloos geduldig.

ZIJ

De dood, nou! Die weet pas wat wachten is.

HIJ

Vertel hém wat, de dood.

ZIJ

De dood heeft alle tijd.

HIJ

De dood zou ons meisje komen halen. Mijn meisje.

ZIJ

Maar de dood had niet jouw gezicht.

HIJ

Mijn meisje was zijn meisje.

ZIJ

Hij kroop naderbij, de dood. We hebben hem niet gehoord.

HIJ

We waren naakt toen de dood kwam om ons meisje te halen. Naakt.

ZIJ

Naakt omdat jij, hoe wispelturig kon ik zijn, net daarvoor, toch even mijn man was geweest. Al was je nog wat klein.

HIJ

Ik klein! Dertien. Dertien ben ik. Dan ben je groot.

ZIJ

Groot genoeg om mijn man te zijn. En ik je vrouw.

HIJ

Naakt waren we in elkaar verstrikt geraakt als lijsters, verdwaald als onzelveheersbeestjes, gesmolten als slakken.

ZIJ

Mijn man. Ons jongetje: mijn man.

HIJ

Zo heeft hij ons gevonden, de dood. Naakt. Beduusd. En kwaad dat-ie was, de klootzak. Zelden iemand zo kwaad gezien als de dood, toen hij ons vond.

ZIJ

Hij had een gezicht vol kraters.

HIJ

Hij stonk uit zijn bek.

ZIJ

Dat was zijn maagzweer.

HIJ

Een pokdalige klootzak die nooit was aangeraakt door zijn mamma of anders wel teveel en te vaak was aangeraakt door zijn pappa. En zijn mamma deugde

ook niet, zijn mamma hield ook wel van seksspelletjes, nou, mamma lustte er pap van, en pappa kon er niet genoeg van krijgen. Die klootzak – want dan word je wel een klootzak, als vanzelf, wie zou geen klootzak worden zo? – had ons al die tijd gevolgd.

ZIJ

Jullie houden toch zo van vieze spelletjes? zei hij.

Nowak zet de stem op van de denkbeeldige man.

HIJ

‘Dan is het nu mijn beurt. Nu gaan wij samen vieze spelletjes spelen. Kleine teef. Wij met z’n tweetjes.’

ZIJ

Teef, zei hij, smerige kleine teef. Jij sprong tussen hem en mij. Je wilde me beschermen met je lichaam dat naakt was. Mijn man. Een jongen nog. Ons jongetje van dertien, zo dapper als een man kan zijn, zo bang als een kind kan zijn. Mijn jongetje. Je had geen schijn van kans. Hij sloeg je zo hard dat je viel. Hij sloot zijn handen om je hals en begon je te wurgen.

HIJ

‘Kleine klootzak. Wat wou jij, wat wou jij? Wou jij mij slaan? Mijn pik komt straks uit je bek naar buiten. Kleine naakte viezerik. Dat ben je, een kleine naakte viezerik.’

ZIJ

Ik wilde gillen, ik wilde schreeuwen, maar ik kreeg geen geluid uit mijn keel, ja, een zacht, vals lelijk gekwaak als van een kikker die zich verslikt in een bromvlieg. Hij dacht dat je dood was.

HIJ

Ik was niet dood.

ZIJ

Ik dacht het ook.

Hij

Ik hield me dood. Ik was bang. Toen hij zich aan jou vergreep bewoog ik niet.

Ik keek naar een tor. Die tor keek naar mij.

Zij

Boven ons ruisten de eekhoorns. Ze droegen onze angst van tak naar tak.

Hij

Hij had je al gewurgd terwijl hij nog niet eens aan zijn trekken was gekomen.

De dood schrok van stemmen in de verte. De stemmen van voorbijgangers

die lachten, die stoeiden, die kirden, die ratelden. De dood vloekte. De dood

trok zijn broek op en koos het hazenpad. Ik rook de geur van varens en

dauw en gras. De geur van de dood. De geur van jouw dood. De geur van

mijn angst. En al die tijd keek ik naar de tor en de tor naar mij. Hij heeft me

gered met zijn blik, die tor. Toen hij genoeg gezien had vervolgde hij zijn weg.

Ik kroop naar je toe. Ik zat op mijn knieën en keek naar je. Zoals je daar lag.

Zo naakt. Zo weerloos. Zo besmeurd. Hadden wij gezondigd? Ik pakte

bladeren om je mee toe te dekken. Dertig seconden heb ik om je kunnen

rouwen.

Zij

Dertig seconden.

Hij

Toen werd ik bij je weggesleurd door de voorbijgangers, in hun razernij, ze

hadden hun conclusie getrokken, ze hadden aan één blik genoeg gehad, ze

sloegen me in mijn gezicht, ze stompten me op mijn rug en in mijn nieren, ze

schopten me in mijn buik, ze scholden me de huid vol. Het liefst hadden ze

me doodgeknuppeld. Nooit zullen de voorbijgangers eens worden getroffen

door de bliksem, nooit worden geveld door een vallende eik, nooit scheurt de aarde open om ze op te slokken.

ZIJ

Laat ze. Ze zijn onbelangrijk. Die dertig seconden zijn het enige dat telt.

Zij ligt op haar rug, hij zit op zijn knieën bij haar. Er klinkt muziek onder de nu volgende lijkzang.

HIJ

In je haar zal ik me niet meer verstrikken.

ZIJ

In mijn haar zul je je niet meer verstrikken.

HIJ

Als een lijster.

ZIJ

Nooit meer.

HIJ

Aan je ogen niet blijven kleven.

ZIJ

Aan mijn ogen niet blijven kleven.

HIJ

Als een mossel.

ZIJ

Nooit meer.

HIJ

Van je lippen de broodkruimels niet likken.

ZIJ

Van mijn lippen broodkruimels niet likken. Nooit meer.

HIJ

Van je borsten de druiven niet eten.

ZIJ

Van mijn borsten de druiven niet eten. Nooit meer.

HIJ

Op je buik de weg niet vergeten.

ZIJ

Op mijn buik de weg niet vergeten.

HIJ

Als een kever.

ZIJ

Nooit meer.

HIJ

Uit je navel geen wijn drinken.

ZIJ

Uit mijn navel geen wijn drinken. Nooit meer.

HIJ

In het zout van je oksels niet smelten.

ZIJ

In het zout van mijn oksels niet smelten.

HIJ

Als een slak.

ZIJ

Nooit meer.

HIJ

Van je voeten geen dauwdruppels proeven.

ZIJ

Van mijn voeten geen dauwdruppels proeven. Nooit meer.

HIJ

In je donkere draaikolk niet ondergaan.

ZIJ

In mijn donkere draaikolk niet ondergaan. Nooit meer.

HIJ

In je ziel geen kolder laten ontvonken.

ZIJ

In mijn ziel geen kolder laten ontvonken.

HIJ

Als een razende worm. Nooit meer.

ZIJ

Nooit meer.

Hij helpt haar rechtop. Ze zitten naast elkaar. De vogels kwinkeleren gaandeweg luider.

HIJ

Daar zitten we dan. We doen niks meer. We hoeven niks. We zitten gewoon.

ZIJ

Het is tijd.

HIJ

Tijd voor wat.

ZIJ

Tijd om te sterven.

Nowak ziet de denkbeeldige man verschijnen.

HIJ

Wij zouden nu heel graag even alleen zijn.

De denkbeeldige man verdwijnt.

HIJ

Zei je: sterven?

ZIJ

Wat wou jij anders nog doen dan sterven?

HIJ

Ik zal je missen.

ZIJ

Gekke jongen. Ik ga niet weg, hoor.

HIJ

Echt niet?

ZIJ

Echt niet. Ik blijf voorgoed. Ik laat jou niet sterven met de angst van een jongetje van dertien.

Ze staat op en reikt hem een hand. Hij komt overeind.

ZIJ

We moeten gaan.

HIJ

Echt?

ZIJ

Ja echt.

Muziek uit Arabella van Strauss. Ze omzwachtelen elkaars gezicht. Dat gebeurt in langzame lome bewegingen. Als een ballet, waarbij ze af en toe om as draaien, om en om, op het ritme van de muziek.

‘Und du wirst mein Gebieter sein,
und ich dir Untertan.

Dein Haus wird mein Haus sein,
in deinem Grab will ich begraben sein –

so gebe ich mich dir auf Zeit
und Ewigkeit...'

Ten slotte zitten ze als twee mummies in hun fauteuil, zij links, hij rechts.

Zo'n mooie dag ging in première op 25 oktober 2013 in De Toneelschuur van Haarlem

Hij Hans Dagelet

Zij Joke Tjalsma

Regie: Sanne van Rijn

Een productie van Via Rudolphi Theaterproducties.

www.viarudolphi.nl

De tekst van *Zo'n mooie dag* werd oorspronkelijk geschreven voor Hans Dagelet en Sylvia Kristel. De rol die Kristel zou vertolken wordt nu gespeeld door Joke Tjalsma. Tekst en voorstelling zijn opgedragen aan Sylvia Kristel. Met dank aan Bessel Kok.

Stan Lapinski (1953) studeerde begin jaren 70 Nederlandse taal- en letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Hij is scenarioschrijver, als zodanig is hij autodidact. Daarnaast schreef hij voor het theater o.a. *Parsifal* (een show met film, een acteur, een pianist en een zangeres), *Een scherzo van scherven* (een muzikale filmcollage, met de Ebony Band) en *Krapuul* (toneeltekst naar motieven van L.P. Boon). Hij schreef filmscenario's met de meest uiteenlopende regisseurs, variërend van experimenteel-artistiek (Frans van de Staak, Kees Hin) tot commercieel (Ruud van Hemert). Recentelijk schreef hij het scenario voor de film *Snackbar* (regie Meral Uslu), die in première ging tijdens het Filmfestival van Berlijn (2012). Voor televisie schreef hij (samen met anderen) o.a. de series *Russen*, *Van Speijk*, *Seinpost Den Haag* en *Levenslied*.

Theaterwerk

Zo'n mooie dag – 2013

Liefde is kouder dan de dood – 2006 – samen met Dick van den Heuvel

Barnstijn – 1997

Krapuul – 1996

Een scherzo van scherven – 1996

Parsifal – 1993

Was soll ich kreuz und quer – 1993 – koorstuk voor Willem Breuker

